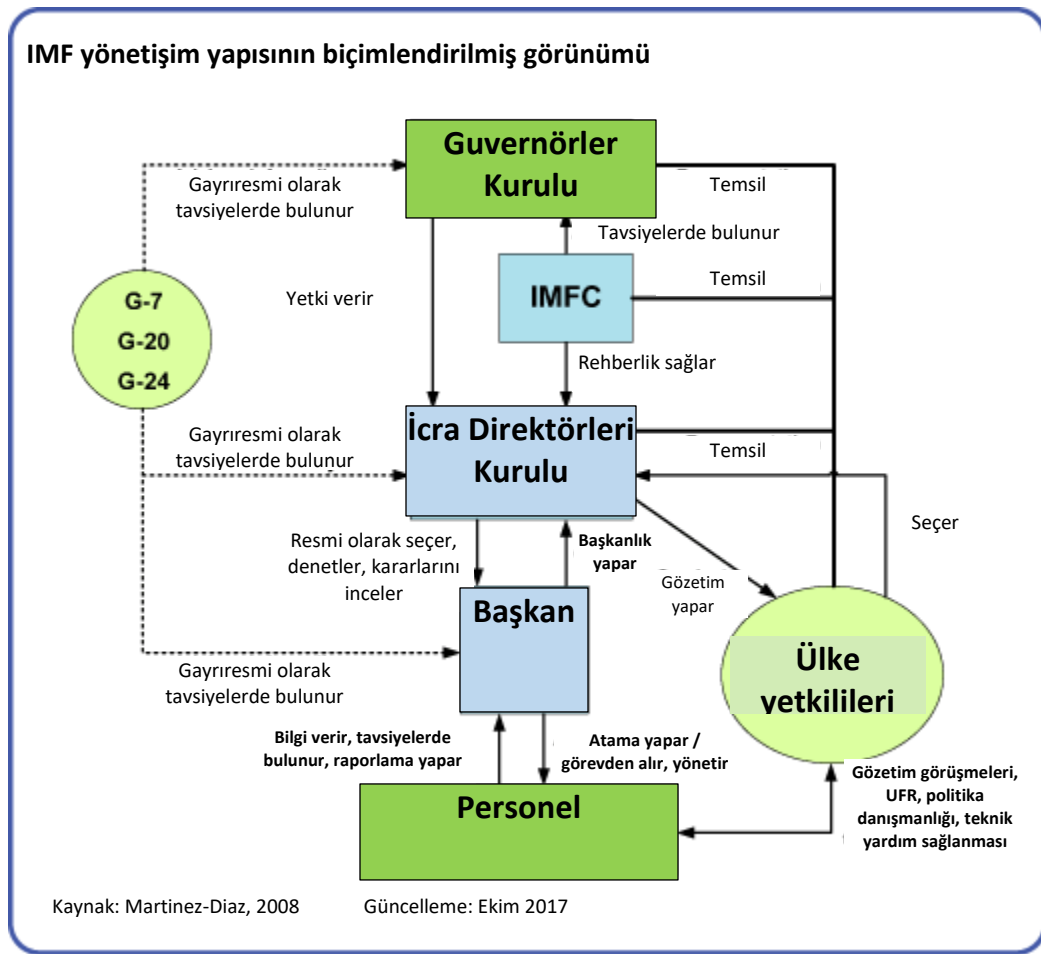

IMF Kararlarını Nasıl Alıyor

Mart 8,2019

IMF 75 yıllık geçmişi boyunca küresel ekonomi ile birlikte gelişmiş ve bu gelişim süreci kurumun uluslararası finansal yapıdaki merkezi rolünü korumasını sağlamıştır. Her ülkenin tek bir oy hakkına sahip olduğu Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun aksine, IMF'de karar verme süreci üye ülkelerin küresel ekonomideki göreceli konumlarını yansıtacak şekilde tasarlanmıştır. IMF yönetim yapısının, yükselen piyasaların ve gelişmekte olan ekonomilerin küresel ekonomide oynadıkları roldeki artış dahil olmak üzere dünya ekonomisinde yaşanan temel değişiklikleri yeterli şekilde yansıtmalarını sağlamak için reformlar yapmaya devam etmektedir.

Aşağıdaki şema IMF'nin mevcut yönetim yapısının görselini sunmaktadır.

Guvernörler Kurulu

Guvernörler Kurulu IMF'nin en üst düzey karar alma organıdır. Her üye ülke için kurul, bir guvernörden ve bir yedek guvernörden oluşur. Guvernör üye ülke tarafından atanır ve genellikle maliye bakanı veya merkez bankası başkanıdır.

Guvernörler Kurulu yetkilerinden çoğunu IMF'nin İcra Direktörleri Kurulu'na devretmiş olmakla birlikte, diğer hususların yanında kota artışlarını, özel çekme hakkı (SDR) tahsislerini, yeni üyelerin kabulünü, üyelerin zorunlu çekilme durumlarını ve Kuruluş Anlaşması'nda ve Tüzüğü'nde yapılan değişiklikleri onaylama haklarını korumaktadır.

Guvernörler Kurulu ayrıca İcra Direktörleri'ni seçmektedir ve IMF Kuruluş Anlaşması hükümlerinin yorumlanması ile ilgili hususlarda son söz sahibi organdır. Guvernörler Kurulu oylamaları bir toplantı yapılarak veya uzaktan (kurye hizmetleri, elektronik posta, faks veya IMF'nin güvenli çevrimiçi oylama sistemi yoluyla) gerçekleştirilebilir. Kararlar, Kuruluş Anlaşması'nda aksi belirtilmediği sürece verilen oyların çoğunluğu ile alınmaktadır.

IMF Guvernörler Kurulu ile Dünya Bankası Grubu'nun Guvernörler Kurulu, kurumlarının çalışmalarını görüşmek için normal olarak yılda bir kez, Yıllık Toplantılar'ı sırasında bir araya gelmektedir. Eylül veya Ekim ayında gerçekleştirilen Yıllık Toplantılar geleneksel olarak üst üste iki yıl Washington'da ve üçüncü yıl sürekli değişen bir üye ülkede gerçekleştirilmektedir.

Bakanlar Düzeyindeki Komiteler

Guvernörler Kuruluna iki komite tavsiyelerde bulunmaktadır: Uluslararası Para ve Finans Komitesi (IMFC) ve Kalkınma Komitesi.

IMFC 189 kişilik guvernör havuzundan seçilen 24 üyeden oluşmaktadır ve tüm üye ülkeleri temsil etmektedir. Yapısı İcra Direktörleri Kurulu'nun yapısını ve 24 ülke ve ülke grubunu yansıtmaktadır. IMFC uluslararası para ve finans sisteminin yönetimini, İcra Direktörleri Kurulu'nun sunmuş olduğu Kuruluş Anlaşması değişiklik önerilerini ve küresel ekonomiyi etkileyen diğer ortak konuları tartışmak amacıyla yılda iki kez, IMF – Dünya Bankası İlkbahar ve Yıllık Toplantıları'nda bir araya gelmektedir. Komite her toplantı sonrasında görüşlerini özetleyen ve IMF'nin çalışma programı için rehberlik sağlayan bir bildiri yayınlamaktadır. IMFC uzlaşılı yoluyla işlemektedir ve resmi oylama yapmamaktadır.

Kalkınma Komitesi, IMF Guvernörler Kurulu ile Dünya Bankası Guvernörler Kurulu için yükselen piyasalarda ve gelişmekte olan ekonomilerde ekonomik kalkınmaya ilişkin konularda tavsiyelerde bulunmakla görevli bir ortak komitedir. Komitenin 25 üyesi bulunmaktadır (genellikle maliye veya kalkınma bakanları). IMF ve Dünya Bankası'nın tüm üyelerini temsil eder ve temel olarak kritik kalkınma konularında hükümetler arası fikir birliği oluşturmak için bir forum işlevi görür.

İcra Direktörleri Kurulu

IMF'nin 24 üyeli İcra Direktörleri Kurulu IMF'nin gündelik faaliyetlerini yürütür ve Governörler Kurulu tarafından kendisine verilen yetkiler ile Kuruluş Anlaşması ile kendisine verilen yetkileri kullanır. 26 Ocak 2016 tarihinde Kurul Reform Değişikliğinin yürürlüğe girmesi ile birlikte, 1 Kasım 2016'da gerçekleşen bir sonraki seçimden bu yana tamamı seçimle göreve gelen bir İcra Direktörleri Kurulu mevcuttur. Kurul, IMF personelinin üye ülkelerin ekonomilerin sağlık durumu ile ilgili gerçekleştirdiği kontrollerden küresel ekonomi ile ilgili politika konularına kadar Fon çalışmalarının tüm boyutlarını tartışır. Kurul normal olarak kararlarını konsensüse dayalı olarak alır ancak bazen resmi oylamalar da yapılır. Her bir üyenin oy hakkı; temel oy hakları (üyeler arasında eşit olarak dağıtılan) ile kotaya dayalı oy hakkının toplamına eşittir. Dolayısıyla, bir üyenin kotası oy hakkı için belirleyicidir. Çoğu resmi toplantı sonrasında, Kurul görüşlerini *Özet (Summing Up)* olarak adlandırılan bir belgede özetler. Karmaşık politika sorunları hakkında ön görüşmeler yapmak amacıyla gayriresmi toplantılar da düzenlenebilir.

IMF Yönetimi

IMF Başkanı hem IMF İcra Direktörleri Kurulunun başkanı hem de IMF personelinin başkanıdır. Başkan İcra Direktörleri Kurulu tarafından beş yıllık yenilenebilir bir dönem için atanır ve yardımcılar olarak bir Birinci Başkan Yardımcısı ve üç Başkan Yardımcısı görev yapar. IMF Governörler Kurulu ve İcra Direktörleri Kurulu, Başkanlık pozisyonu için Fon'un üye ülkelerinin herhangi birinin uyruğundan birini aday gösterebilir. İcra Direktörleri Kurulu'nun Başkanı oy çoğunluğu ile seçmesi öngörülmesine rağmen, Kurul geçmişte bu atamaları oy birliği yoluyla yapmıştır. 2011 yılında yapılan seçimde, İcra Direktörleri Kurulu bir sonraki Başkan seçiminin açık, liyakate dayalı ve şeffaf bir şekilde yapılmasına izin veren bir prosedürü kabul etmiştir. İcra Direktörleri Kurulu 2016 seçiminde aynı prosedürün uygulanmasını kabul etmiştir.

Yönetişim Reformu

Fon'un etkili ve 189 üye ülkenin tamamını temsil eden bir kurum olarak kalmasını sağlamak için, yönetim yapısının hızla değişen dünya ekonomisine uyum sağlaması gerekmektedir. Bu amaca ulaşmak için, Aralık 2010'da IMF Governörler Kurulu Fon'un kota ve yönetim yapısında geniş kapsamlı reformlar öngören 14. Genel Kota Gözden Geçirmesini tamamlamıştır. Bu reformların yürürlük koşulları 26 Ocak 2016 tarihinde karşılanmıştır. Reform, diğer hususların yanında aşağıdakileri içermiştir:

- **Kota artışı ve hisselerde değişiklik.** 14. Genel Kota Gözden Geçirmesi ile kotalar daha önce görülmemiş şekilde katlanmış ve yükselen ve gelişmekte olan ülkelerin kota ve oy hakkı veren hisselerinde büyük çaplı yeniden düzenlemeler yapılmıştır (dinamik yükselen piyasa ve

gelişmekte olan ülkelere ve yetersiz temsil edilen ülkelere yönelik yüzde 6'dan fazla kota aktarımı yapılmıştır).

- **En yoksul üye ülkelerin kotalarının ve oy haklarının korunması.** Bu ülke grubu, düşük gelirli ülkelere yönelik Yoksulluğu Azaltma ve Büyüme Vakıf Fonu'ndan (PRGT)'den yararlanabilen ve 2008 itibarıyla kişi başına düşen geliri 1.135 \$'ın altına veya küçük ülkeler için bu rakamın iki katının altına düşen ülkeler olarak tanımlanmıştır (Uluslararası Kalkınma Birliği tarafından belirlenen eşik değer).
- **Kota formülü ve sonraki gözden geçirme.** Mevcut kota formülünün kapsamlı bir gözden geçirmesi Ocak 2013'te tamamlanmış ve İcra Direktörleri Kurulu raporunu Governörler Kurulu'na sunmuştur. 15. Genel Kota Gözden Geçirmesi kapsamında yeni bir kota formülüne ilişkin çalışma başlatılmıştır.¹
- **Yeni ve daha temsili bir Kurul bileşimi.** 2010 reformları aynı zamanda Kuruluş Anlaşması'nda yapılan değişikliklerle tamamı seçimle göreve gelen bir İcra Direktörleri Kurulu oluşumu sağlamış ve daha temsili bir İcra Direktörleri Kurulu yapısına geçişi kolaylaştırmıştır (yukarıda belirtildiği gibi, Kasım 2016'dan bu yana tamamı seçimle atanan ilk Kurul görev yapmaktadır). Avrupalı üyeler gelişmiş Avrupa ülkelerini temsil eden Kurul üyeliklerinden ikisinin yükselen piyasalar ve gelişmekte olan ülkeler lehine azaltılmayı taahhüt etmiş ve bu konuda önemli ilerleme kaydetmişlerdir.

2010 kota ve yönetim reformlarının uygulanması, IMF'nin güvenilirliğini, etkililiğini ve meşruiyetini daha da güçlendiren ve dinamik yükselen piyasalar ile gelişmekte olan ekonomilerin kurumun yönetim yapısındaki artan rolünü daha iyi yansıtmaya doğrultusunda büyük bir adım oluşturan önemli başarılar olmuş ve Fon'un daimi kaynaklarını önemli ölçüde güçlendirmiştir.

15. Genel Kota Gözden Geçirmesi, Fon'un kaynaklarının uygun miktarını ve bileşimini değerlendirmek ve yönetim reformları sürecini sürdürmek için bir fırsat sunmaktadır. 5 Aralık 2016 tarihinde, Governörler Kurulu, İcra Direktörleri Kurulunun sahip olduğu mevcut anlayış ve IMFC tarafından sağlanan rehberlik doğrultusunda ve 15. Gözden Geçirmenin 2019 İlkbahar Toplantılarına kadar ve en geç olarak 2019 Yıllık Toplantılarına kadar tamamlanması hedefine uygun olarak 15. Genel Kota Gözden Geçirmesi çalışmalarına hız verilmesi çağrısında bulunan bir kararı kabul etmiştir.

Bu çalışma planına uygun olarak, İcra Direktörleri, kota formülü ve kota paylarını yeniden düzenlemek ve Fon kaynaklarının yeterliliği konusunda görüş alışverişi için bir dizi gayri resmi toplantı gerçekleştirmiştir.

İyi Yönetişim

Fon kendi kurumsal yapısı içerisinde iyi yönetimi aktif bir şekilde teşvik etmektedir ve bu kapsamda bir dizi dürüstlük düzenlemesini uygulamaya koymuştur. Bunlar arasında Fon çalışanlarına yönelik Davranış Kuralları (finansal sertifika ve açıklama gerekliliklerinin ve yaptırımların desteği ile), İcra Direktörleri Kurulu üyelerine yönelik benzeri Davranış Kuralları ve “ihbarcılar” için koruma sağlayan bir Dürüstlük Çağrı Hattı yer almaktadır. IMF Etik Ofisi, kuruma ve çalışanlarına etik konularında tavsiyelerde bulunmaktadır, kural ve düzenleme ihlali iddialarını soruşturmakta ve tüm çalışanlara yönelik etik ve dürüstlük eğitim programını yönetmektedir. Kurumun stratejik önceliklerinin etkili bir şekilde uygulanabilmesi için düzenlemeler uygulamaya konulmuştur.

2010 reform paketi ayrıca 15. Kota Genel Gözden Geçirmesinin tamamlanma tarihinin Ocak 2014'e çekilmesini öngörmüştür. Ancak 14. Genel Gözden Geçirmenin yürürlüğündeki gecikme sebebiyle, 15. Gözden Geçirme çalışmaları için yeni bir takvim kabul edilmiştir.